

Examen VMBO-GL en TL

2015

tijdvak 1
woensdag 13 mei
9.00 - 11.00 uur

beeldende vakken CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Achter het correctievoorschrift zijn twee aanvullingen op het correctievoorschrift opgenomen.

Dit examen bestaat uit 43 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 70 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Andere tijden

Op afbeelding 1 zie je een muurschildering van de Britse streetart-kunstenaar Banksy.

- 2p 1 *Bekijk afbeelding 1.*
De schildering op de achtergrond lijkt te worden verwijderd.
→ Noem twee aspecten van de **voorstelling** die bijdragen aan deze indruk.
- 1p 2 *Bekijk afbeelding 1.*
De muurschildering heeft een voor- en achtergrond die van elkaar verschillen.
→ Leg aan de hand van het aspect **kleur** uit waarin voor- en achtergrond verschillen.

Op afbeelding 2 zie je een grotschildering uit de prehistorie.

- 1p 3 *Vergelijk afbeelding 1 en 2.*
De afbeeldingen 1 en 2 vertonen overeenkomsten.
→ Noem een aspect van de **voorstelling** van afbeelding 1 dat je ook ziet op afbeelding 2.

Grotschilderingen uit de prehistorie worden als waardevol beschouwd.

Er zijn mensen die aan streetart weinig waarde en weinig betekenis hechten.

- 2p 4 *Bekijk afbeelding 2.*
→ Geef twee redenen waarom prehistorische grotschilderingen als **waardevol** worden beschouwd.
- 1p 5 Geef een reden waarom **streetart** meestal weinig gewaardeerd wordt.

- 1p 6 *Bekijk afbeelding 1.*
Het werk van streetartkunstenaars wordt vaak verwijderd.
Met deze muurschildering verbeeldt Banksy zijn commentaar op het verwijderen van streetart.
→ Leg uit hoe Banksy zijn commentaar verbeeldt.

Dwars door Jeruzalem loopt een hoge, lange muur. Deze muur werd in 2003 gebouwd met de bedoeling een einde te maken aan de gevechten tussen inwoners van het Israëliisch-joods stadsdeel en die van het Palestijns-Arabisch deel.

Op afbeelding 3 zie je een gedeelte van deze muur. Op dit deel schilderde Banksy in 2005 een kind aan een tros ballonnen.

- 1p 7 *Bekijk afbeelding 3.*
Banksy suggereert dat het meisje zweeft.
→ Noem een kenmerk van de **voorstelling** waardoor deze suggestie gewekt wordt.

- 1p 8 *Bekijk afbeelding 3.*
Door deze schildering leverde Banksy kritiek op het bestaan van de muur.
→ Leg uit op welke manier dit geschilderde kind het commentaar op de muur verbeeldt.

Banksy brengt zijn werk vaak aan met behulp van sjablonen.

Op afbeelding 4 zie je dat hij deze ook gebruikte bij het aanbrengen van de schildering op de muur in Jeruzalem.

- 2p 9 Geef twee voordelen van het werken met sjablonen bij het aanbrengen van streetart.

- 1p 10 *Bekijk afbeelding 3 en 4.*
Bij het sjabloneren van afbeelding 3 wordt er gebruikgemaakt van een:
A silhouet en ontstaat er een afdruk.
B uitgesneden vorm en ontstaat er een contour.
C uitgesneden vorm en ontstaat er een silhouet.

Kunstenaars kunnen met hun werk commentaar leveren op bestaande situaties of opvattingen.

2p 11 *Bekijk afbeelding 3.*

→ Geef twee argumenten waarom streetart voor het leveren van commentaar vaak geschikter is dan kunst in een museum.

Betrek deze afbeelding in je antwoord.

Ambachtelijk en anders

Op afbeelding 5 zie je een stoel die gemaakt werd rond 1900.

3p 12 *Bekijk afbeelding 5.*

Deze stoel werd door een meubelmaker grotendeels op ambachtelijke wijze gemaakt.

→ Noem drie handelingen die de meubelmaker verrichtte bij het maken van deze stoel.

1p 13 *Bekijk afbeelding 5.*

Het ambachtelijk vervaardigen van een product heeft een aantal voordelen.

→ Noem een van die voordelen.

Zo'n dertig jaar later, rond 1930, zochten vormgevers naar nieuwe mogelijkheden.

Een van hen was de ontwerper Gerrit Rietveld.

Hij ontwierp diverse stoelen, waaronder de Zigzagstoel die je ziet op afbeelding 6.

Op figuur 1 zie je een studie in koper die hij tijdens het ontwerpproces van deze stoel maakte.

figuur 1

- 1p **14** *Vergelijk afbeelding 5 en 6 en figuur 1.*
De stoel die Rietveld ontwierp was vernieuwend.
→ Geef aan wat er zo vernieuwend was aan dit ontwerp.
- 1p **15** *Bekijk afbeelding 6 en figuur 1.*
De constructie lijkt eenvoudig, maar is dat niet.
→ Geef een argument voor deze bewering.
- 2p **16** *Bekijk afbeelding 6.*
De stoel verwijst naar het menselijk lichaam.
→ Noem twee kenmerken van de stoel die verwijzen naar het menselijk lichaam.
- 1p **17** *Bekijk afbeelding 6.*
Op deze stoel zit je niet gemakkelijk.
→ Noem een kenmerk van de stoel waardoor je er niet gemakkelijk op zit.
- 2p **18** *Bekijk afbeelding 6.*
Naast het ongemakkelijk zitten is deze stoel onhandig in het gebruik.
→ Noem twee kenmerken waardoor de stoel als meubelstuk onhandig is.

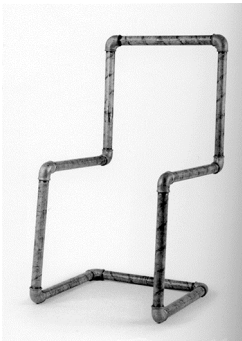
Door de uitvinding van steeds meer machines werd industriële productie mogelijk. Een van de eerste vormgevers die hiervan gebruikmaakte was Mart Stam.

Op afbeelding 7 zie je een stoel die hij in 1926 ontwierp.

- 2p 19 *Vergelijk afbeelding 6 en 7.*
In vergelijking met de stoel op afbeelding 6 heeft de stoel op afbeelding 7 enkele voordelen.
→ Noem twee voordelen van de stoel op afbeelding 7 in vergelijking met de stoel op afbeelding 6.
- 2p 20 *Bekijk afbeelding 7.*
→ Noem een aspect van de **vormgeving** waarbij Mart Stam gebruikmaakt van contrasten.
Leg je antwoord uit.

Op figuur 2 zie je een van de ruimtelijke schetsen die Stam voor deze stoel maakte.

figuur 2

- 1p 21 *Bekijk figuur 2 en afbeelding 7.*
Voordat de stoel op afbeelding 7 industrieel vervaardigd kon worden, deed Mart Stam veel onderzoek.
In de schets in figuur 2 onderzocht hij de
A constructie.
B plasticiteit.
C textuur.
- 2p 22 Industriële productie heeft een aantal voordelen.
→ Noem twee voordelen van industriële productie.

De Zigzagstoel van Rietveld werd in de loop van de twintigste eeuw een populair meubelstuk.

In 2004 verzamelde vormgever Maarten Baas een aantal beroemde stoelen en bewerkte deze met een brander. Na deze bewerking gaf hij deze stoelen een laklaag.

Zo ontstond de serie stoelen die hij *Smoke* noemde.

Op afbeelding 8 zie je de Zigzagstoel uit deze serie.

2p **23** *Bekijk afbeelding 6 en 8.*

Door de bewerking van Baas is de Zigzagstoel van Rietveld veranderd.

→ Noem aan de hand van afbeelding 8 twee aspecten van de **vormgeving** waarin deze verandering zichtbaar is en beschrijf deze verandering.

1p **24** *Bekijk afbeelding 6 en 8.*

Op de bewerking van de Zigzagstoel kreeg Maarten Baas zowel positieve als negatieve kritiek.

→ Vind jij het bewerken van de Zigzagstoel positief of negatief?
Beargumenteer je antwoord.

Anders fotograferen

Fotografie is populair bij iedereen, ook bij kunstenaars.

2p **25** Geef twee redenen waarom zoveel mensen fotograferen.

Op afbeelding 9 zie je een werk van de kunstenaar Scarlett Hooft Graafland. Het is een foto die zij maakte op een uitgestrekte zoutvlakte in Zuid-Amerika.

Op de afbeeldingen 10a, 10b, 10c en 10d zie je haar (aan het) werk.

1p **26** *Bekijk afbeelding 9, 10a, 10b, 10c en 10d.*

Voordat Hooft Graafland haar foto maakte, deed zij in het landschap een beeldende ingreep.

→ Noem deze beeldende ingreep.

2p **27** *Bekijk afbeelding 9 en 10b.*

→ Noem twee effecten van deze ingreep op het landschap.

Hoofd Graafland bewerkt haar foto's nooit; ook deze foto niet.
Een foto moet dus in één keer goed zijn.

Voor het maken van de foto op afbeelding 9 waren veel voorbereidingen nodig.

3p 28 *Bekijk afbeelding 9, 10a, 10b, 10c en 10d.*

→ Noem drie handelingen die Hoofd Graafland met haar camera uitvoerde vlak voordat zij deze foto maakte.

2p 29 *Bekijk afbeelding 9.*

De titel van deze foto is *Happiness*.

→ Noem twee kenmerken van deze foto die verwijzen naar geluk of vrolijkheid.

Een andere kunstenaar die gebruikmaakt van fotografie is Ruud van Empel.

Hij maakt honderden digitale foto's en met een selectie hieruit stelt hij vervolgens nieuwe beelden samen.

Op afbeelding 11 zie je een van de kunstwerken dat op deze manier ontstaan is, getiteld *World # 19*.

Voor dit werk was de oude foto op afbeelding 12a zijn inspiratiebron.

2p 30 *Vergelijk afbeelding 11 en 12a.*

→ Noem twee aspecten van de **voorstelling** waarin afbeelding 11 anders is dan de foto op afbeelding 12a.

Afbeelding 12b, 12c, 12d, 12e en 12f laten de werkwijze van Van Empel zien.

1p 31 *Bekijk afbeelding 11, 12b, 12c, 12d, 12e en 12f.*

Van Empel zegt dat niet de fotografie, maar de schilderkunst zijn inspiratiebron is.

→ Geef aan de hand van de afbeeldingen een argument voor deze uitspraak.

Betrek in je antwoord de werkwijze van Van Empel.

De werkwijzen van Hooft Graafland en die van Van Empel verschillen.

- 3p **32** *Vergelijk afbeelding 9 en 11.*
→ Zet de nummers **1**, **2** en **3** op je antwoordenblad en zet onderstaande woorden bij het juiste cijfer.
Gebruik elk woord één keer.

bewerken - ensceneren - registreren

Hooft Graafland was voor de foto op afbeelding 9 eerst aan het**1**.....;
vervolgens ging ze over tot het**2**.....
Van Empel was voor het werk op afbeelding 11 vooral aan het**3**.....

- 1p **33** *Bekijk afbeelding 9 en 11.*
In beide werken is er sprake van een vervreemding van de natuur.
→ Geef aan op welke foto jij de natuur het meest vervreemd vindt en beargumenteer je antwoord.

Een ander jasje

Een energiecentrale is een fabriek waarin energie wordt opgewekt. Zo'n centrale ligt meestal op een industrieterrein.

Op afbeelding 13 zie je het exterieur van een energiecentrale.

- 3p **34** *Bekijk afbeelding 13.*
Deze centrale ziet eruit als een fabriek.
→ Noem drie kenmerken waardoor deze centrale eruitziet als een fabriek.

Op afbeelding 14 en 15 zie je het exterieur van een andere energiecentrale, *de Stadshaard*.

- 2p **35** *Vergelijk afbeelding 13, 14 en 15.*
Het exterieur van *de Stadshaard* is (heel) anders dan het exterieur van de centrale op afbeelding 13.
→ Leg aan de hand van de aspecten **kleur** en **vorm** uit dat het exterieur van *de Stadshaard* anders is dan het exterieur op afbeelding 13.

Voor het exterieur van *de Stadshaard* ontwierp de kunstenaar Hugo Kaagman de panelen.

1p 36 *Bekijk afbeelding 14 en 15.*

→ Noem een aspect van de **vormgeving** van *de Stadshaard* waarin deze verschilt van de omliggende bebouwing en geef bij dat aspect een korte toelichting.

In zijn werk laat Kaagman zich vaak inspireren door Delfts blauwe tegels.

Op afbeelding 16 zie je een kachel met zulke tegels uit een deftig woonhuis van vroeger.

Op afbeelding 17 zie je een aantal panelen die Kaagman voor *de Stadshaard* ontwierp.

3p 37 *Bekijk afbeelding 14, 15, 16 en 17.*

Alle tegels die je ziet, hebben een blauwe decoratie.

→ Noem nog drie kenmerken van de tegels op afbeelding 16 die je ook ziet in het exterieur van afbeelding 14, 15 en 17.

2p 38 *Bekijk afbeelding 16.*

Er is een aantal redenen om tegels bij kachels toe te passen.

→ Noem er twee.

2p 39 *Bekijk afbeelding 17.*

Op sommige panelen verwijst de voorstelling naar de functie van *de Stadshaard*.

→ Leg aan de hand van de **voorstelling** van twee panelen uit hoe die daarnaar verwijzen.

1p 40 *Bekijk afbeelding 17.*

De panelen met een decoratie komen onderling overeen in

A abstractie.

B ordening.

C plasticiteit.

De centrale op afbeelding 13 wordt niet meer gebruikt. De centrale was verouderd en niet erg duurzaam.
De Stadshaard op afbeelding 14 en 15, gebouwd midden in een woonwijk in Enschede, is wel duurzaam.

- 1p 41 *Bekijk afbeelding 14 en 15.*
→ Leg uit dat de **locatie** van *de Stadshaard* bijdraagt aan het duurzame karakter.

In 2010 werd *de Stadshaard* door lezers van een krant uitgeroepen tot het lelijkste gebouw van Nederland.

- 1p 42 *Bekijk afbeelding 14 en 15.*
→ Leg uit waarom deze centrale uitgeroepen kan worden tot het lelijkste gebouw van Nederland.

De kunstredactie van een andere krant had een heel andere kijk op dit gebouw: zij nam het op in de top 10 van de beste Nederlandse nieuwbouw.

- 1p 43 *Bekijk afbeelding 14 en 15.*
→ Leg uit waarom de kunstredactie *de Stadshaard* als voorbeeld van goede nieuwbouw zag.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.